

Hoogsensitiviteit volgens de Wetenschap

Prof. dr. Anna M.T. Bosman
Radboud Universiteit Nijmegen

www.annabosman.eu

VHN Voorjaarscongres
23 April 2011

This Star Teaches Bending, Paul Klee, 1940

Carl Jung (1875-1961)

Arts en psychoanalyticus

Sensitiviteit is een aangeboren eigenschap (niet veroorzaakt door trauma) en kan leiden tot een neurose

Introvert-intuïtief: naar binnen gerichte psychische energie

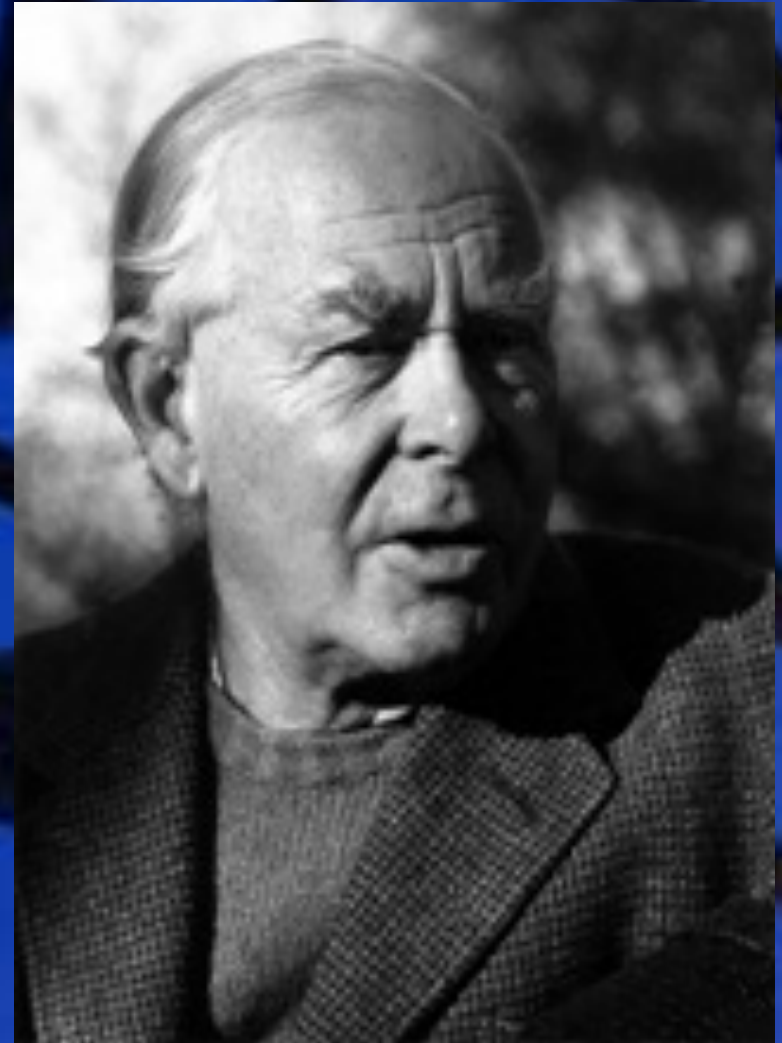
John Bowlby (1907-1990)

Arts en psychoanalyticus

Grondlegger van de hechtings-
theorie; baseerde zich op de
ethologie (Lorenz en Tinbergen)

Sensitief oudergedrag is nood-
zakelijk voor goede
ontwikkeling

Dus de ontwikkeling van het
kind wordt voor een belangrijk
deel bepaald door de ouders

Hechtingstijlen

- Veilig gehecht (60 - 65%)
- Onveilig gehecht (35 - 40%)
 - Onveilig vermijdend (20%)
 - Onveilig ambivalent (10 - 15%)
 - Onveilig-ongeorganiseerd

Jerome Kagan (1929-nu)

Psycholoog

Veronderstelt dat een belangrijk deel van ons gedrag biologisch bepaald is

Temperamentdeskundige:

Verlegen (shy, inhibited)

Assertief (outgoing)

Elaine N. Aron (?- nu)

Psycholoog/Psychotherapeut

Introduceerde het concept:

***Sensorische verwerkings-
sensitiviteit***

Werd bekend onder de term

Hoogsensitiviteit / Hooggevoelig

Aron & Aron (1997)

Bij 20% van de mensen (en dieren) is de prikkelgevoeligheid van het zenuwstelsel verhoogd, waardoor deze mensen (en dieren)

meer details waarnemen en sneller overprikkeld zijn

Dit kan (hoeft zeker niet) leiden tot sterker empathisch en invoelend gedrag en tot snellere uitputting en burn-out

Onderzoeksbevindingen

Verlegen, introvert, neurotisch \neq **Hoogsensitiviteit** (Aron & Aron, 1997)

Moelijke jeugd en Hoogsensitiviteit (Aron & Aron, 1997)

Moeilijk temperament en beïnvloeding (Pluess & Belsky, 2009)

Hoogsensitiviteit en filosofisch-spirituele of kunstzinnig inslag;
intelligentie en leren (Umans, 2010)

Hoogsensitiviteit en geslacht:

- Volwassenen (Aron & Aron, 1997)
- Basisschooljongeren (Bosman & Bakker, 2010)
- Middelbare scholieren (Umans, 2010)

Hoogsensitiviteit

Gemiddelde min. = 1; max. = 5	Regulier Onderwijs	Speciaal Onderwijs	Vershil
Kinderen	2.92	2.68	Regulier > Speciaal
Ouders	2.95	3.28	Speciaal > Regulier
Leerkrachten	3.05	2.98	Regulier = Speciaal

Overeenstemming

Correlatiecoëfficiënt (r)	<i>Ouders</i>	<i>Leerkrachten</i>
Regulier onderwijs		
<i>Kinderen</i>	.31	.31
<i>Ouders</i>		.19
Speciaal onderwijs		
<i>Kinderen</i>	.26	.19
<i>Ouders</i>		.24

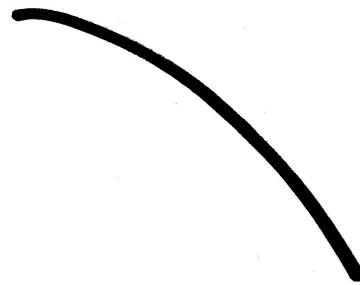
0 is geen samenhang; 1 is perfecte samenhang

Fysionomische waarneming

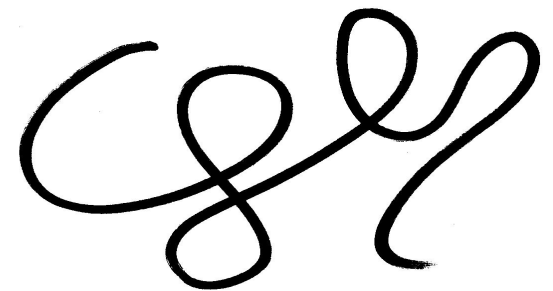
(Werner, 1948)

Boos

Verdrietig

Blij

Wassily Kandinsky (1866-1944)

To this very day I can still see the colors coming out of the tubes. One press with my fingers and jubilantly, festively, or grave and dreamy, or turned thoughtfully within themselves, the colors came forth. Or wild with sportiveness, with a deep sigh of liberation, with the deep tone of sorrow, with splendid strength and fortitude.....

Kandinsky, W. (1913). *1901-1913*. Berlin: Der Sturm.

Vitality affects

Dynamische en bewegingskenmerken van gedrag (niet de statische vorm- of emotionele aspecten)

Vb: golvend, staccato, glijdend, ploffend, uitvloeiend, explosief, duwend, etc.

Lopen, pakken, praten, bewegen, denken, etc. is bij elk individu gekarakteriseerd door een persoonlijk vitality effect.

Met dank aan

- Joep Bakker, PhD.
- Marijke Rutten-Saris, PhD.
- Carine Heijligers, MA
- Sietske Walda, MSc.
- Lotte Vloedgraven, MSc.
- Gabriëlle Gortemaker, MSc.
- Els Umans, BA
- En mijn collega-onderzoekers